

**LOSCHMIDTOVY
LABORATOŘE**
MASARYKOVA UNIVERZITA

Vývoj nového biosensoru k rychlému monitorování a mapování kontaminace v životním prostředí

Bidmanová Š., Kotlánová M., Rataj T., Damborský J., Trtílek M., Prokop Z.

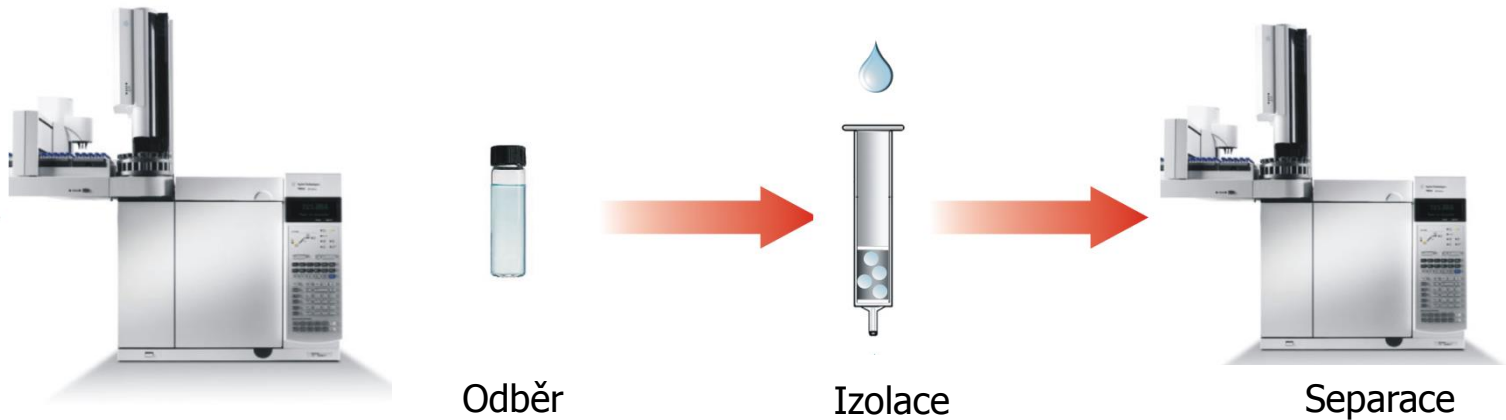
Halogenované alifatické uhlovodíky

- Přírodní i antropogenní látky
- Toxické, potenciálně karcinogenní, mutagenní a teratogenní
- Obtížně odbouratelné polutanty
- Významný ekologický problém

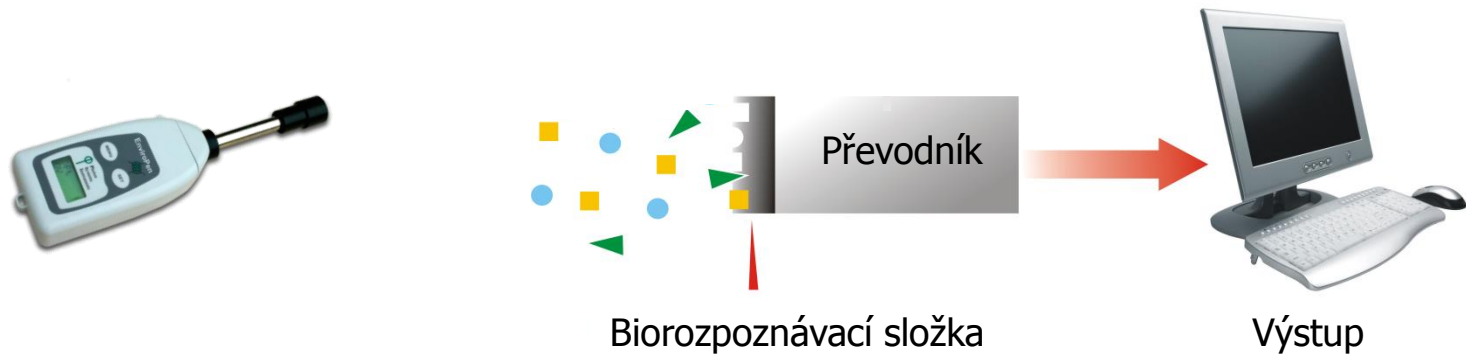

Monitorování halogenovaných látek

- Konvenční metody

- Biosensory

Monitorování halogenovaných látek

■ Konvenční metody

- + Nízké detekční limity
- + Vysoká citlivost
- + Zavedené metody

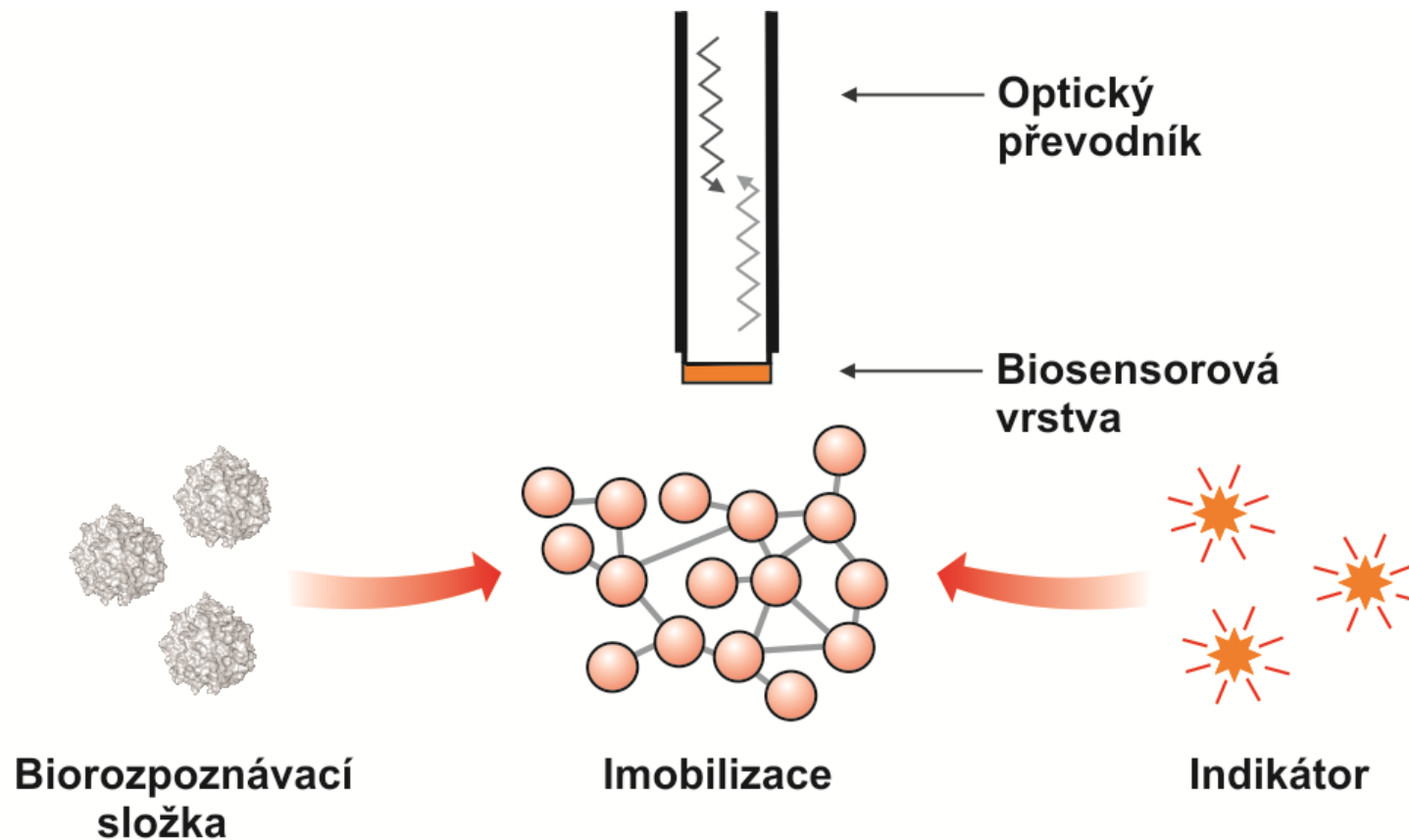
- ▢ Odběr a předpříprava vzorků
- ▢ Vysoké náklady
- ▢ Časová náročnost

■ Biosensory

- + Vysoká specifita
- + Kontinuální *in situ* měření
- + Jednoduchost a rychlost

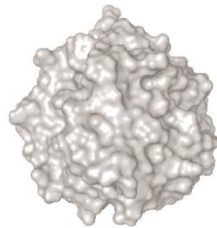
- ▢ Vyšší detekční limity
- ▢ Omezená životnost
- ▢ Většinou prototypy

Optické biosensory

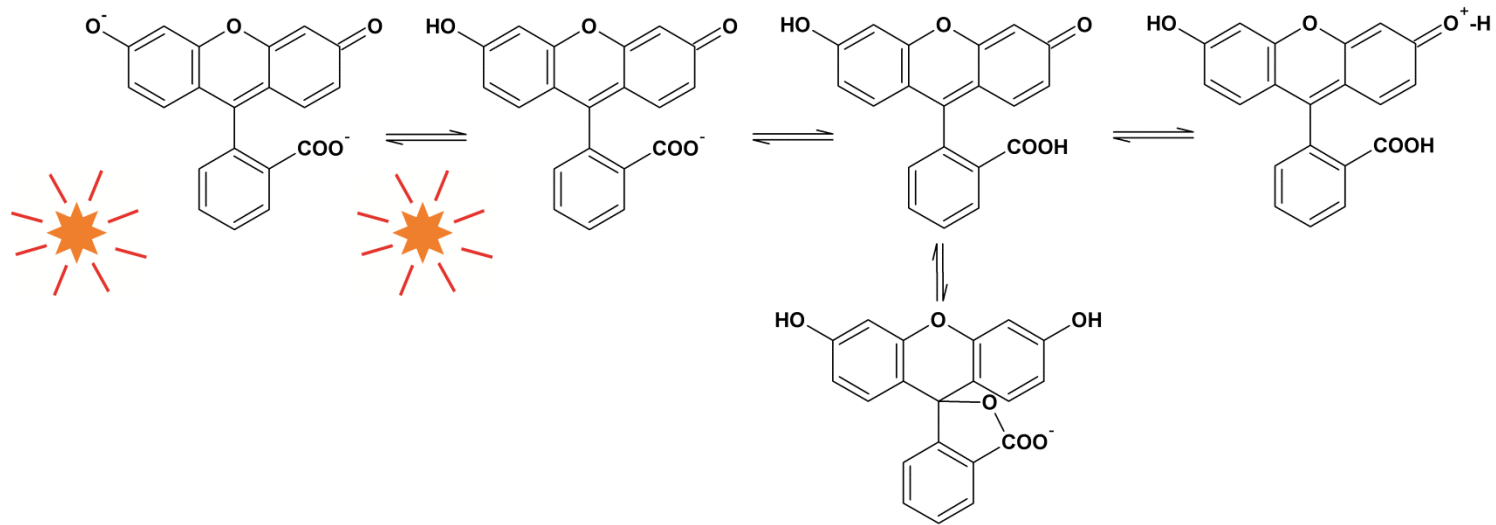
▪ Halogenalkandehalogenasy

- Převážně mikrobiální enzymy
- Reakce: hydrolytická dehalogenace
- Substráty: halogenované alifatické uhlovodíky

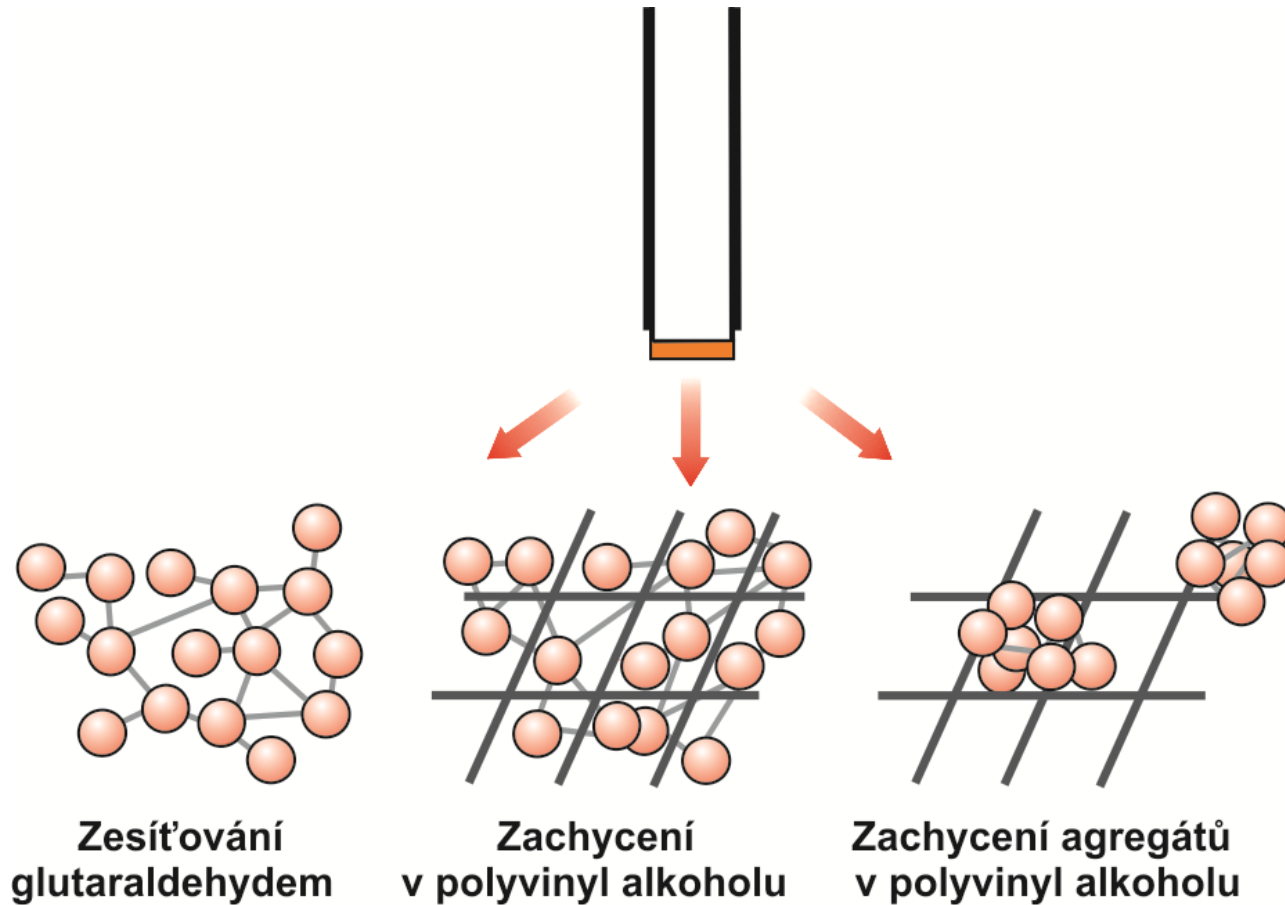

Deriváty fluoresceinu

- Závislost fluorescence na pH
- Záznam fluorescenčních změn jako změna potenciálu fotonásobiče nebo fotodiody

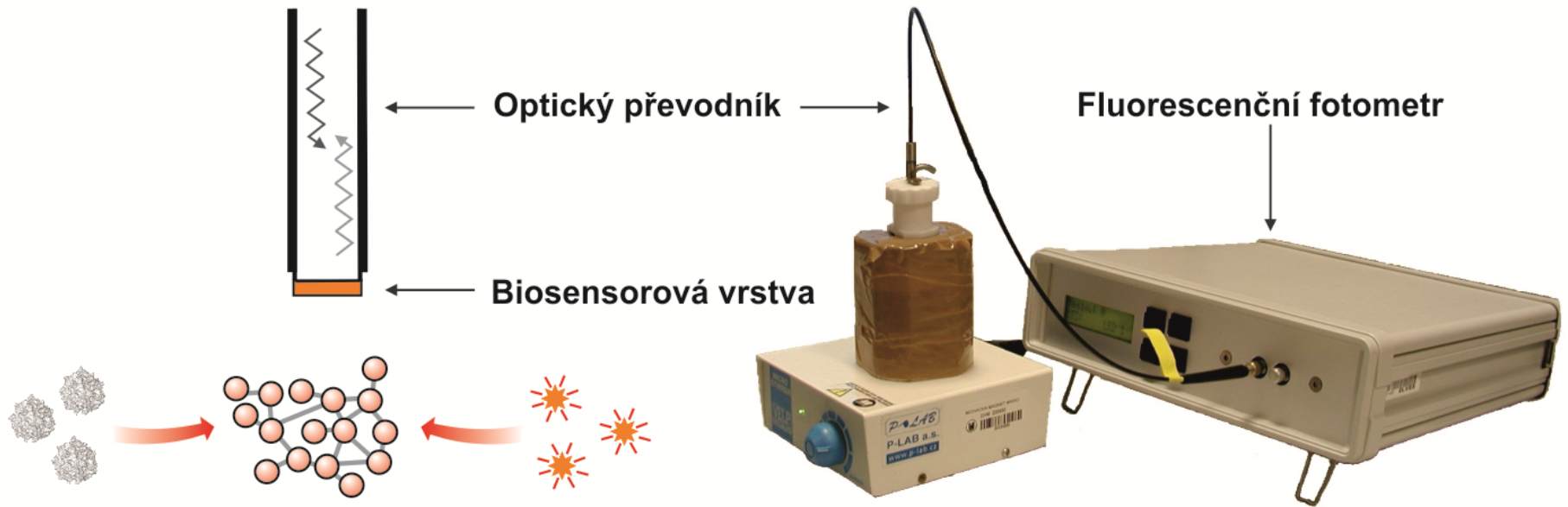
- Imobilizace biorozpoznávací složky a indikátoru

Optické biosensory

- Prototyp optického biosensoru

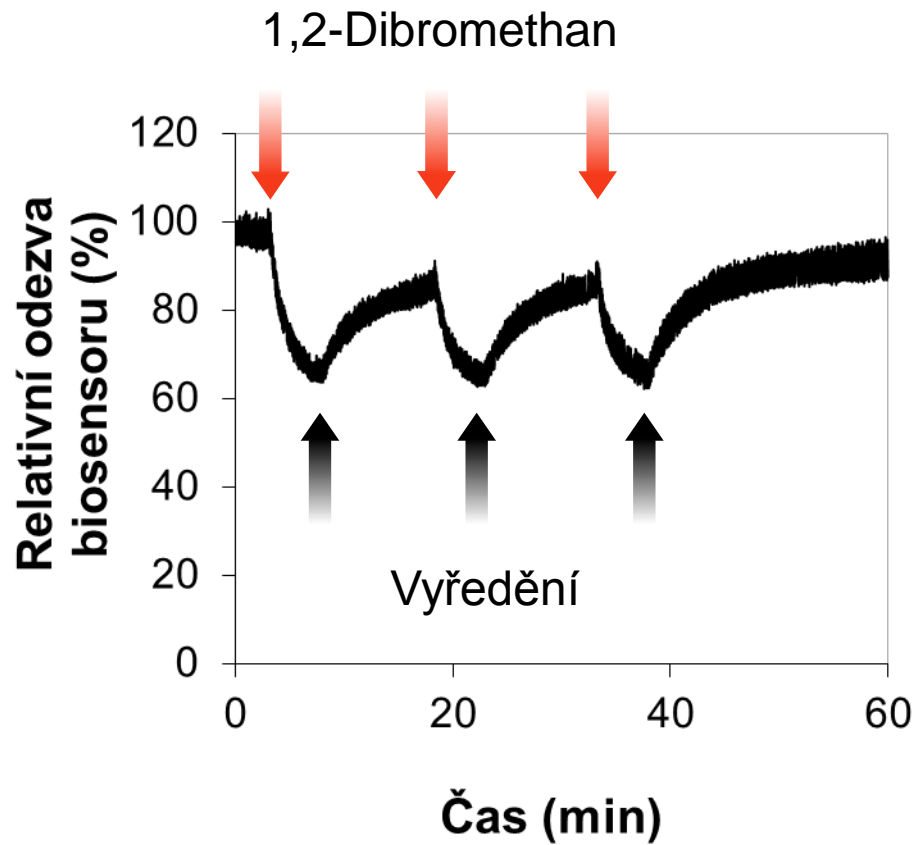
- Miniaturizace a optimalizace - EnviroPen

Charakteristiky	Prototyp	EnviroPen
Měřicí čas (min)	30	1
Velikost (cm)	25 x 25 x 7	6 x 3 x 19
Detekční limit pro 1,2-dibromethan (mg.l^{-1})	24,99	2,63
Předpokládaná cena (€)	6000	1600

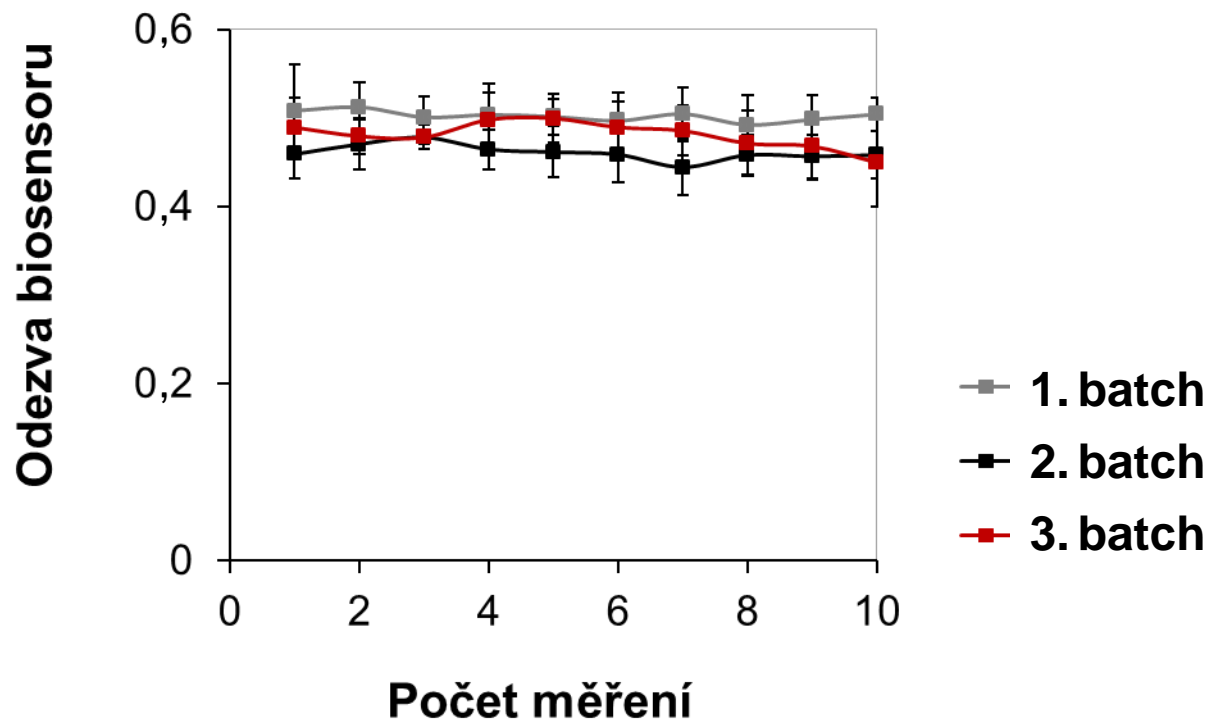
Charakterizace EnviroPenu

- Opakovaný přídavek analytu

Charakterizace EnviroPenu

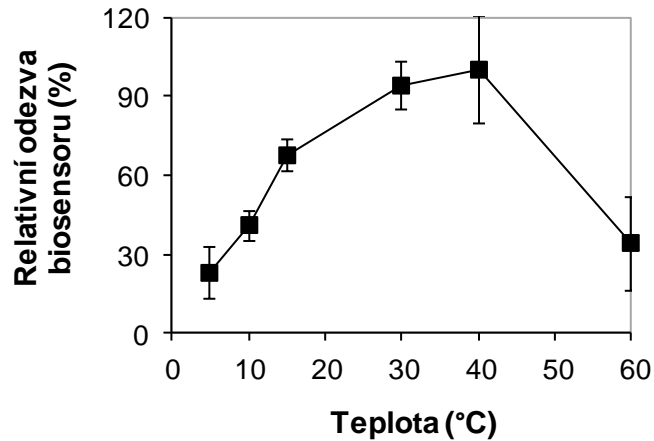
- Opakovatelnost měření

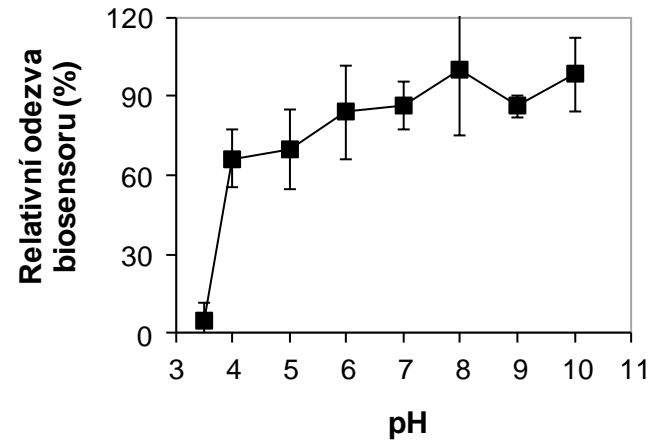
Charakterizace EnviroPenu

- Měřicí rozsah

1,2-Dibrommethan

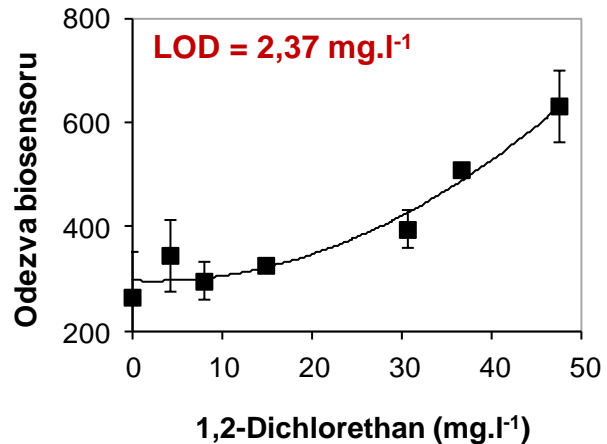
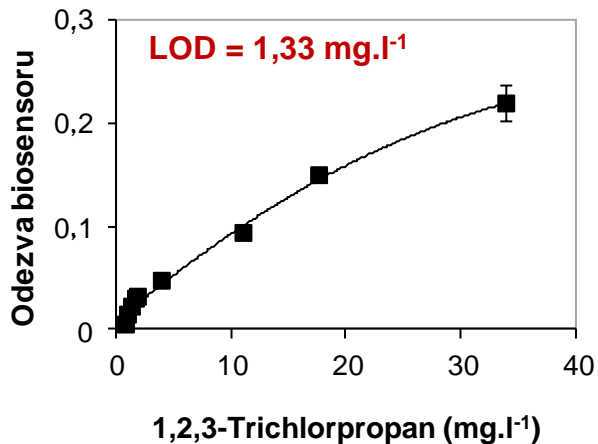
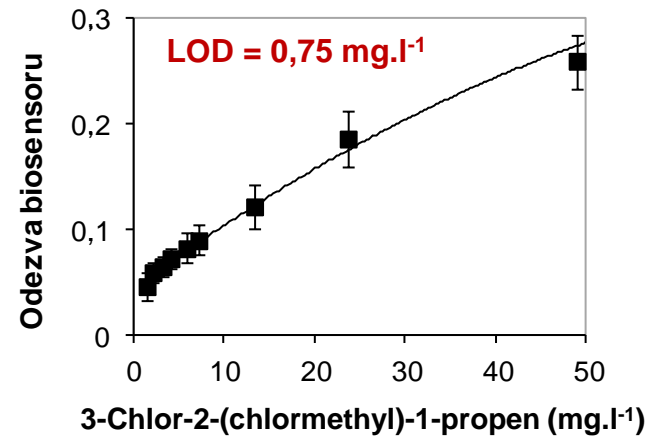
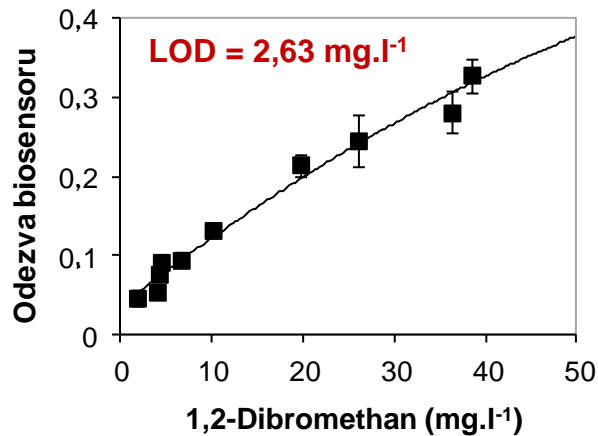
Teplotní rozsah 10 – 40 °C

pH rozsah 4 – 10

Charakterizace EnviroPenu

- Limity detekce analytů

Testy v reálném prostředí

- Výběr lokality

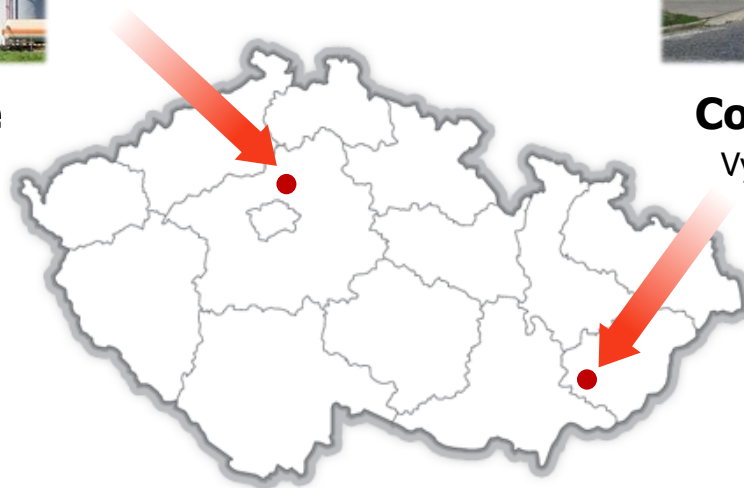
Spolana Neratovice

Výroba PVC, kaprolaktamu,
hydroxidu sodného, kyseliny
sírové a hnojiv

Colorlak Staré Město

Výroba barev, laků a ředidel

Testy v reálném prostředí 1

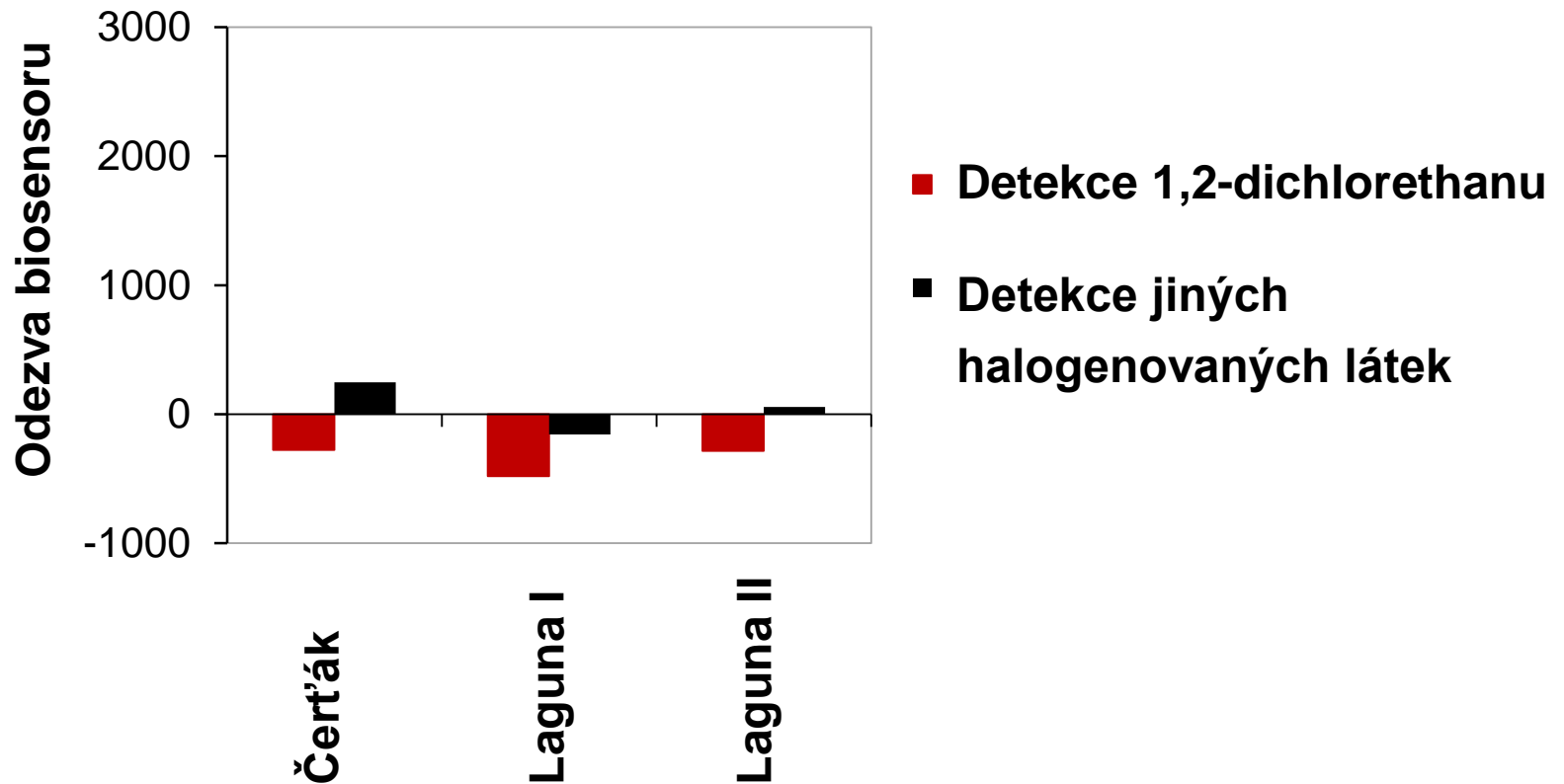
Testy v reálném prostředí 1

- Fyzikálně-chemické vlastnosti vodných vzorků

Lokalita	Čert'ák	Laguna I	Laguna II
pH	7,9	9,2	9,2
Teplota (°C)	15,2	16,1	14,4
Rozpuštěný kyslík (mg.l ⁻¹)	9,4	9,0	9,2
Tvrdost vody	polotvrdá	tvrdá	tvrdá
Pufrační kapacita ($\Delta\text{pH} \cdot \mu\text{mol}^{-1} \text{HCl}$)	0,4	0,5	0,6

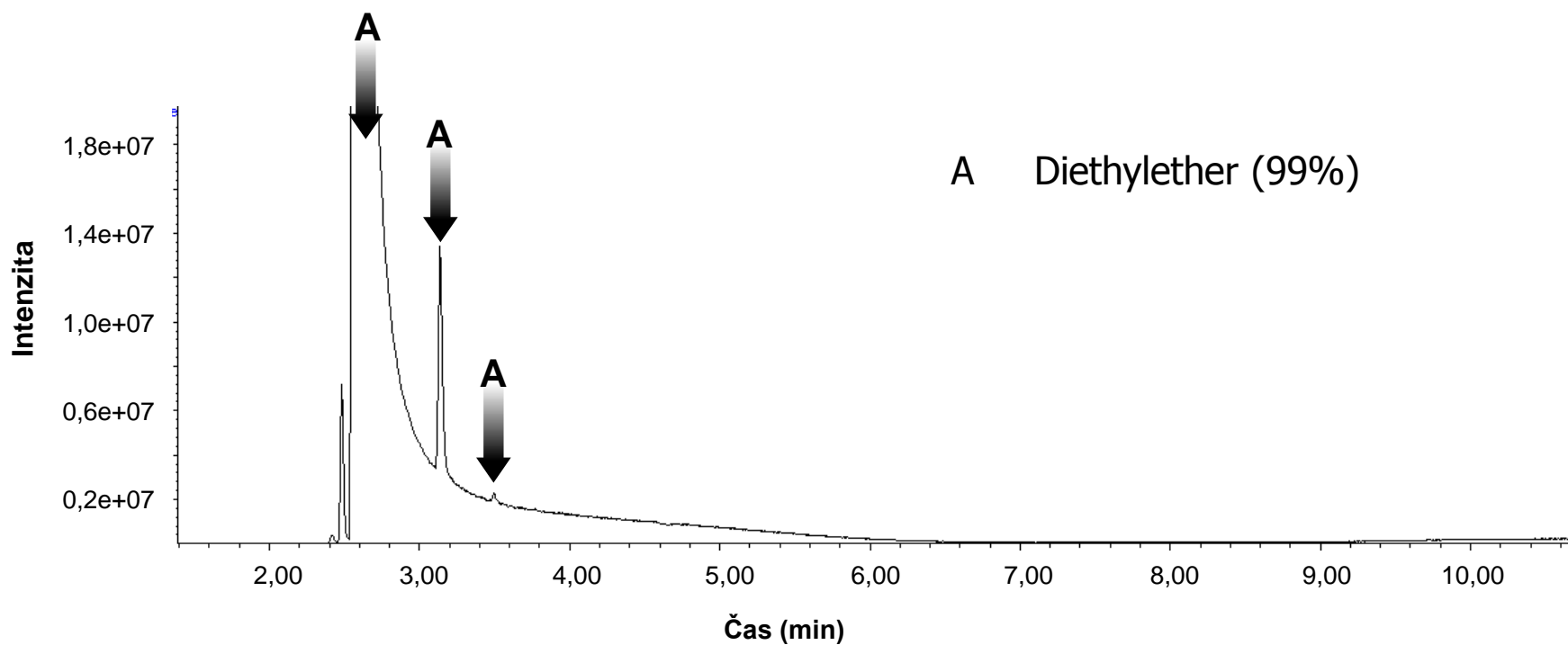
Testy v reálném prostředí 1

- Analýza vodných vzorků pomocí **EnviroPenu**

Testy v reálném prostředí 1

- Analýza vodných vzorků pomocí **GC – Laguna I**

Testy v reálném prostředí 2

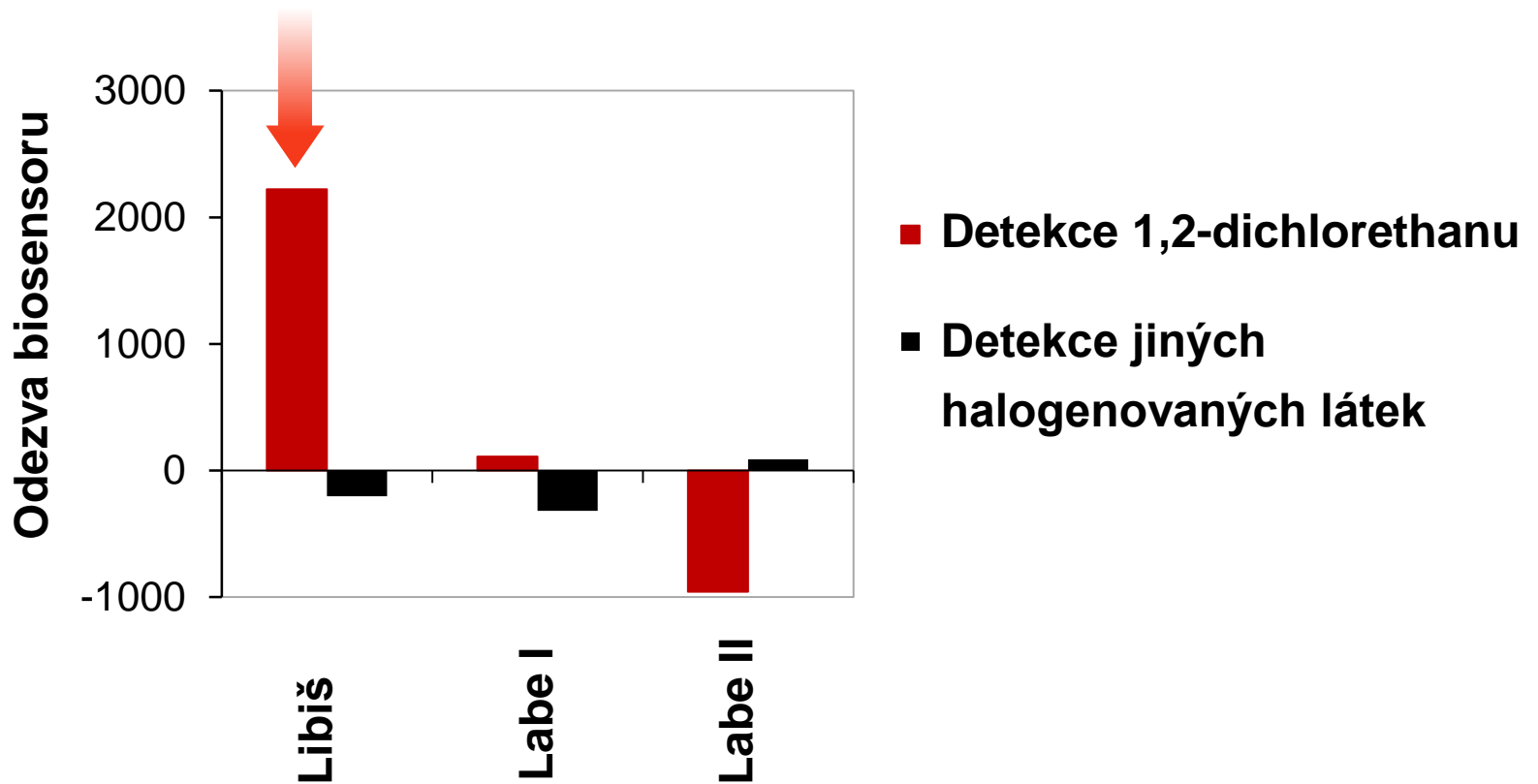
Testy v reálném prostředí 2

- Fyzikálně-chemické vlastnosti vodných vzorků

Lokalita	Libiř	Labe I	Labe II
pH	7,1	8,1	8,3
Teplota (°C)	16,7	19,2	21,3
Rozpuštěný kyslík (mg.l ⁻¹)	5,7	5,9	5,9
Tvrdost vody	tvrdá	polotvrdá	polotvrdá
Pufrační kapacita ($\Delta\text{pH} \cdot \mu\text{mol}^{-1} \text{HCl}$)	0,1	0,2	0,2

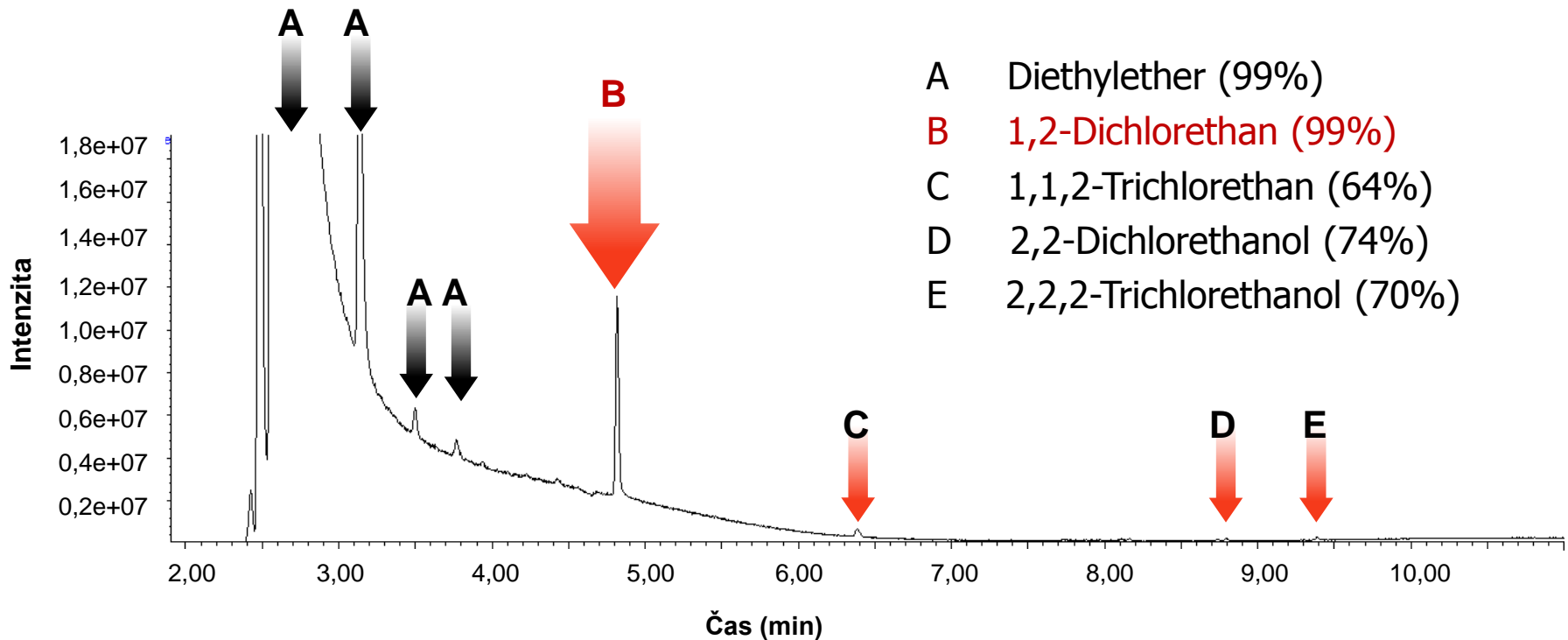
Testy v reálném prostředí 2

- Analýza vodných vzorků pomocí **EnviroPenu**

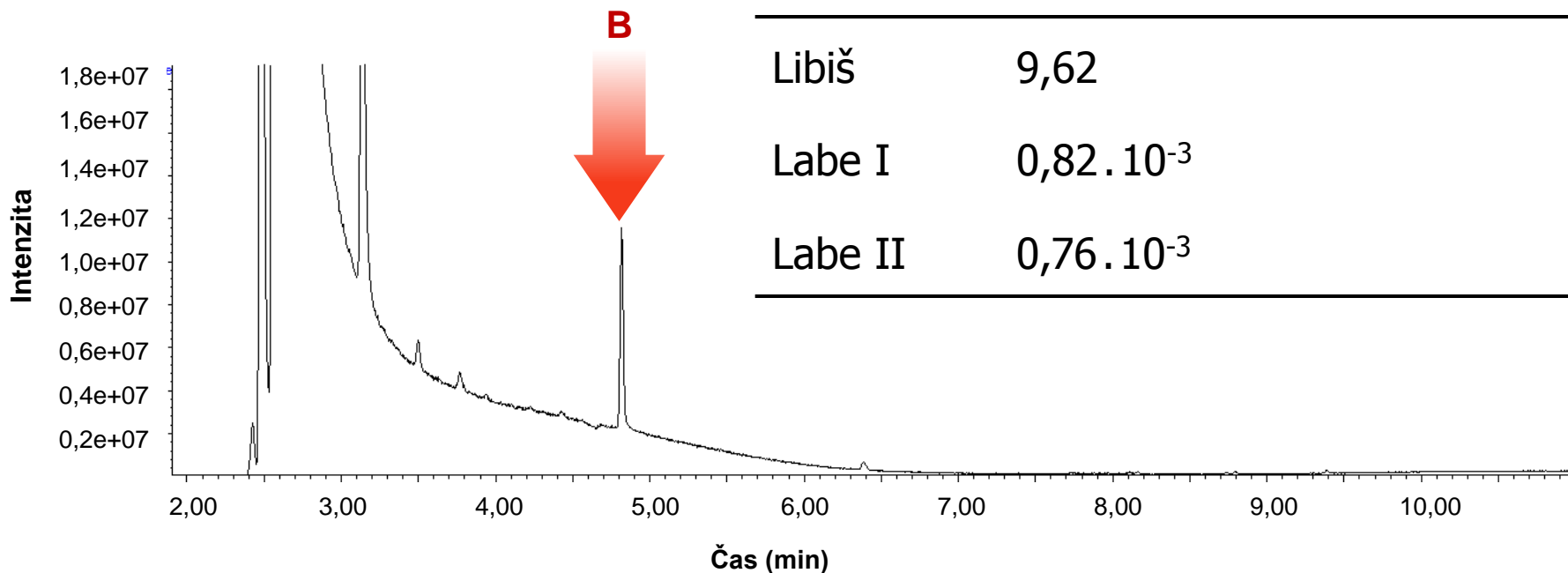
Testy v reálném prostředí 2

- Analýza vodných vzorků pomocí **GC - Libiř**

Testy v reálném prostředí 2

- Analýza vodných vzorků pomocí **GC - Libiř**

- Enviropen – biosensor pro detekci halogenovaných látek v životním prostředí
- Určení přítomnosti znečištění přímo na lokalitě bez nutnosti odběru vzorku
- Možnost on-line monitorování vývoje kontaminace v čase
- Velmi nízká cena jedné analýzy a minimální požadavky na obsluhu

- Rozšíření použitelnosti EnviroPenu
  - Detekce bojových látek (sirný yperit)
  - Detekce dalších kontaminantů životního prostředí (hexachlorcyklohexan, 1,3-dichlorpropen)
- Stanovení halogenovaných kontaminantů v mořské vodě
- Další optimalizace EnviroPenu

Děkuji za pozornost

Loschmidtovy laboratoře & Enantis

Šárka Bidmanová

Veronika Štěpánková

Markéta Kotlanová

Zbyněk Prokop

Jiří Damborský

Photon Systems Instruments

Tomáš Rataj

Martin Trtílek

